

ПРОВЕДЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація. У статті, аналізуючи погляди науковців, висвітлюється роль Інтернет-технологій у психології, зокрема під час проведення діагностики, необхідної задля психологічних досліджень, відображені приклади опитувальників, які можна провести, за допомогою Інтернет-технологій.

Ключові слова: Інтернет, Інтернет-технології, психологія, психодіагностика, дослідження, Google форма.

ПРОВЕДЕНИЕ ПСИХОЛОГИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ИНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГИЙ

Аннотация. В статье, анализируя работы ученых, объясняется роль Интернет-технологий в психологии, в частности при проведении диагностики, необходимой для психологических исследований, отражены примером опросников, которые можно провести, с помощью Интернет-технологий.

Ключевые слова: Интернет, Интернет-технологии, психология, психодиагностика, исследования, Google форма.

CONDUCTING OF PSYCHOLOGICAL RESEARCH USING INTERNET TECHNOLOGIES

Summary. In the article, analyzing the look of scientists, the role of Internet technologies in psychology, in particular, during the diagnosis required for psychological studies, is highlighted by an example of optimists that can be made using Internet technologies.

Keywords: Internet, Internet technologies, psychology, psychodiagnostics, research, Google form.

Постановка проблеми. Інтернет як середовище проведення психологічних досліджень став розглядатися вченими порівняно недавно. Практично у всіх публікаціях обговорюється проблема валідності і надійності особистісних опитувальників під час їх використання в мережі Інтернет. Загальний висновок з аналізу значної кількості цих робіт полягає в тому, що надійність психологічних тестів під час проведення їх у мережі Інтернет не зменшується, а психометричні норми змінюються незначно в порівнянні з результатами аналогічних бланкових досліджень. Тести, розроблені за допомогою факторного аналізу, зберігають свою факторну структуру. Невелика корекція значення середнього за шкалами не перевищує критичних значень. Зменшення ж розкиду даних (дисперсії) цілком зрозуміле, тому що вибірка користувачів мережі Інтернет володіє чіткими ознаками: молоді люди (медіана - 27 років), в основному з вищою освітою, які володіють високими технологіями [1, 89-100].

Аналіз попередніх досліджень. Вивченням проблематики використання Інтернет-технологій в психології займалися Ю. Бабаєва та А. Войскунский, які охарактеризували психологічні наслідки інформатизації в цілому та зокрема у розвитку психології [1, с. 89-100]. Також психологічні наслідки застосування інформаційних технологій окреслила у своїй роботі О. Смилова. О. Тихомиров описав деталі інформаційного століття і теорії Л. Виготського; разом з Л. Гур'євою О. Тихомиров охарактеризував досвід аналізу психологічної комп'ютеризації психодіагностичної діяльності. Форман Н та Вілсон П. описали використання в психології 3-х мірного середовища, генерованого за допомогою комп'ютера [5, с. 108-156].

Мета статті : проаналізувати та описати можливість проведення психологічних досліджень з використанням Інтернет-технологій.

Виклад основного матеріалу. У мережі Інтернет вдається порівняно швидко зібрати дані на великих представницьких вибірках. Так, під час проведенні в мережі Інтернет рестандартизації особистісного опитувальника Айзенка (EPI) за 16 місяців тестування пройшли 2615 користувачів мережі, з

них 1324 чоловіки, жінок - 1291. Настільки широке охоплення досліджуваних дозволяє встановлювати достатньо «тонкі» критерії залежності і впливу, наприклад, чутливість шкали екстраверсії-інтроверсії тесту ЕРІ до статі досліджуваних, яка не була помічена раніше на російськомовній вибірці. Майже 20 років тому, у серпні 1999 року на сервері <http://testology.psychology.ru> була запущена система проведення психологічних тестів «Психодіагностична лабораторія PSYCHOLOGY.RU». Система призначена для проведення індивідуальних і спільних досліджень вітчизняними психологами в мережі Інтернет. За 167 днів роботи в Лабораторії зареєструвалося 8727 піддослідних, які пройшли 22240 тестувань [3, с.31].

До основних переваг використання мережі Інтернет для проведення психологічних досліджень відносяться:

1. Низька вартість тиражування матеріалів.
2. Широкий географічний обхват піддослідних.
3. Не потрібно безпосередньої присутності діагноста. Інструкцію та матеріали надає програмний комплекс, що здійснює також обробку отриманих даних. Результати обробки автоматично співвідносяться з психометричними нормами, на підставі чого випробуваному виводиться текст інтерпретації.

4. Користувачі комп'ютерної мережі підготовлені до зустрічі з тестами, оскільки для отримання зворотного зв'язку багато адміністраторів мережі створюють і розміщують на своїх серверах непсихологічні опитувальники-анкети. Кожен користувач має досвід участі в опитуваннях, пропонованих у вигляді односторінкової анкети або послідовності діалогів. У користувачів глобальної мережі досить висока готовність до участі в тестуванні ще й тому, що багато адміністраторів сайтів розміщують на своїх сайтах популярні, а часто і професійні тести, як розважальний матеріал. На базі отриманих даних вже опубліковано кілька робіт [4, с.35].

Для швидкого і простого збору інформації від користувачів,

досліджуваних в Інтернеті використовують Google Форми. Все, що потрібно для їх використання – це наявність електронної пошти Google, а додати їх на сайт дуже просто. Форми від Google можна використовувати для створення простої контактної форми, форми опитування клієнтів або чогось більш складнішого. І

Інструмент форм можна використовувати для опитування, збору контактної інформації, проведення екзамену, прийому замовлень, надсилання файлів та багато іншого. Результати та інформація з форм легко доступна, і вона зберігається в хмарі як частина вашого облікового запису Google Диска.

Для створення форм існує великий вибір готових шаблонів, а їх редагування має інтуїтивно зрозумілий інтерфейс. Якщо вам потрібно збирати інформацію в Інтернеті, наприклад, питання від клієнтів, запити технічної підтримки або замовлення товарів/послуг, для цього призначені Google Форми [5, с. 108-156].

Використовуючи Google Форми, можна проводити різноманітні психологічні методики. Одна з них, соціометрія Дж. Морено – одна з найпопулярніших методик визначення міжособистісних відносин в групі, що полягає в тому, що членам групи пропонують перерахувати в порядку вподобань тих товаришів в групі, з якими вони хотіли б працювати, відпочивати, сидіти за однією партою тощо. Питання про бажання людини разом з кимось брати участь в певному виді діяльності називаються критеріями вибору. Дана методика дає змогу визначити лідерів, аутсайдерів та загальну картину відносин в групі.

Колірний тест Люшера – проєктивна методика дослідження особистості, яка включає в себе 8 кольорів: синій, зелений, червоний, жовтий, фіолетовий, коричневий, сірий та чорний. На думку автора, сприйняття кольору об'єктивне та універсальне і саме ці відмінності дозволяють об'єктивно виміряти суб'єктивні стани.

Опитувальник Спілберга-Ханіна призначений для оцінки реактивної та особистісної тривожності. Особистісна тривожність розглядається авторами

як відносно стійка індивідуальна якість особистості, яка характеризує ступінь її занепокоєння, турботи, емоційної напруги внаслідок дії стресових факторів.

Реактивна тривожність – це стан пацієнта, який характеризує ступінь його занепокоєння, турботи, емоційної напруги та розвивається за конкретною стресовою ситуацією. Якщо особистісна тривожність є стійкою індивідуальною характеристикою, то стан реактивної тривожності може бути достатньо динамічним і за часом, і за ступенем вираженості. Опитувальник складається з 40 питань-суджень, з котрих 1-20 призначені для оцінки реактивної тривожності, 21-40 – для вираження особистісної тривожності. На кожне питання у Google формі варто зформувані можливі 4 відповіді за ступенем інтенсивності та 4 відповіді за частотою. Після проходження опитувальника ми одразу можемо побачити усю кількість та результат відповідей.

Диференційно-діагностичний опитувальник Е. Клімова призначений для відбору на різноманітні типи професій у відповідності з класифікацією типів професій (людина-людина, людина-природа, людина-техніка, людина-знакова система, людина-художній образ). Результати даного опитувальника показують до якої професійної сфери людина відчуває нахили і проявляє інтерес. Для цього необхідно за 20-ти пунктами обрати один з двох варіантів. Google форма дасть змогу це зробити швидше і одразу ж побачити результат.

Висновок. На даний момент все більш широко розвивається професійна діяльність у мережі. Завдяки їй відбувається здійсненні професійної діяльності в мережі й використання послуг online. Зокрема, характер психологічної діяльності в певній мірі обмежений відсутністю безпосереднього контакту з клієнтом, що наближає її фактично до режиму консультування по телефону. Додатковим позитивним чинником є, в даному випадку, можливість підключення автоматизованих систем тестування.

Практично необмежені можливості дає online-консультування під час виконання скринінгових досліджень, наприклад, під час психологічного

обстеження великих колективів, що знаходяться на значній відстані. Сучасні діагностичні методики можуть бути легко реалізовані в online-режимі, що дозволяє зробити відбір осіб, що вимагають очного консультування.

Важливим фактором для користувача є можливість отримати пораду від фахівця, що знаходиться поза його місця перебування. З іншого боку, зберігається анонімність і конфіденційність наданої інформації, хоча, на жаль, остання, як правило, виявляється недостатньо повною.

Таким чином, вирішальним чинником, що визначає найближче майбутнє online-консультування, залишається попередня діагностика і вирішення питань про необхідність очної консультації, вибір фахівця, визначення пріоритетних напрямків подальших діагностичних і лікувальних заходів.

Література:

1. Бабаєва Ю. Д. Психологічні наслідки інформатизації / Ю. Д. Бабаєва, А. Є. Войскунский // Психологічний журнал. – 1998. – Т. 19, 1. – С. 89-100.

2. Назар М. М. Особливості психологічного впливу навчання через мережу Інтернет / М. М. Назар // Проблеми загальної та педагогічної психології. – К. : 2008. – Т. 10, вип. 5. – С. 409-418.

3. Назар М. М. Психологічний вплив інтернет-комунікації на формування певних психологічних особливостей користувачів мережі Інтернет / М. М. Назар // Актуальні проблеми психології : Психологія навчання. Генетична психологія. Медична психологія. К. : – ДП "Інформаційно-аналітичне агентство", 2007. 0 – Т. 10, вип. 2. – С. 376-386.

4. Смилова О. В. Психологічні наслідки застосування інформаційних технологій: Дипломна робота / О. В Смилова // МДУ, факультет психології. – 1998. – С. 78.

5. Форман Н. Чи можна змоделювати реальність? Використання в психології 3-х мірного середовища, генерованого за допомогою комп'ютера / Н. Форман, П. Вілсон // Ментальна репрезентація: динаміка і структура. – М.: Інститут психології РАН. – 1998. – С. 108-156